

Metoklopramidle Gelişen Akut Distoni: Bir Olgu Sunumu

Sevda Korkmaz¹, Murad Atmaca²,
Sadullah Sağlam³

¹Psikiyatrist, Elazığ Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi,
Psikiyatri Kliniği, Elazığ - Türkiye

²Prof. Dr., Fırat Üniversitesi Hastanesi, Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları Anabilim Dalı, Elazığ - Türkiye

³Nörolog, Elazığ Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi,
Nöroloji Kliniği, Elazığ - Türkiye

ÖZET

Metoklopramidle gelişen akut distoni: Bir olgu sunumu

Distonide, altta yatan nörokimyasal patoloji bilinmemekle birlikte, bazal ganglionlardaki dopaminerjik aktivitede görülen anormalliklerin etkili olduğu üzerinde durulmaktadır. Çoğunlukla klasik antipsikotiklerle ortaya çıkan bir yan etki olmakla birlikte, metaklopramid gibi dopaminerjik yolak üzerinde etkili olabilecek çeşitli ilaçların alınmasıyla da ortaya çıkabilir. Çalışmamızda, terapötik dozda metoklopramid tedavisi almakta iken, akut distonik reaksiyon gelişmesi nedeniyle polikliniğimize yönlendirilen 17 yaşında bir olgu sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Akut distoni, metoklopramid

ABSTRACT

Acute dystonia associated with metoclopramide: a case presentation

Although the underlying neurochemical anomaly is not known, it has been implicated that the pathophysiology of dystonia may be associated with abnormal dopaminergic activity in basal ganglia. Although it is frequently seen with classical antipsychotics, some dopaminergic agents such as metoclopramide may cause this side effect. In this paper, we present a 17 years old woman under treatment with metoclopramide in therapeutic doses, who was referred to our hospital because of acute dystonia.

Key words: Acute dystonia, metoclopramide

Yazışma adresi / Address reprint requests to:
Psikiyatrist Sevda Korkmaz, Elazığ Ruh Sağlığı ve
Hastalıkları Hastanesi, Psikiyatri Kliniği, Elazığ-Türkiye

Telefon / Phone: +90-424-218-1083/1234

Elektronik posta adresi / E-mail address:
skorkmaz@hotmail.com

Geliş tarihi / Date of receipt:
21 Temmuz 2011 / July 21, 2011

Kabul tarihi / Date of acceptance:
10 Haziran 2011 / June 10, 2011

Sayın Yayın Yönetmeni,

Benzamid türevi bir selektif dopamin reseptör antagonisti olan metaklopramid, dispepsi, kanser kemoterapisine bağlı geciken mide boşalmalarında ve operasyondan sonra ortaya çıkan bulantı, kusma gibi gastrointestinal sistem semptomlarının tedavisinde ve daha birçok hastalıkta kullanılan antiemetik bir ajandır (1). Yazımızda, kolesistektomi operasyonundan dört gün sonra ciddi bulantı ve kusmaları olan, bu nedenle 40 mg/gün metaklopramid enjeksiyonu yapılan 17 yaşındaki bir kadın hastada, son enjeksiyondan yaklaşık 4 saat sonra gelişen akut distoniden bahsedilecektir. Yazımızda, bu grup ilaçların, özellikle de çocuklara reçete edilirken, terapötik dozlarda bile yan etkileri olabileceği ve kar/zarar oranının dikkatlice gözden geçirilmesi gerekliliği üzerinde durulmuştur.

OLGU

G.K. on yedi yaşında, kadın hastaydı. Boyunda, kol ve bacaklarda kasılma şikayetleri ile yattığı klinikte,

istenen psikiyatri konsültasyonu nedeniyle değerlendirildi. Hastadan, psikiyatri konsültasyonu öncesinde nöroloji konsültasyonu istenmiş, ancak durumu izah edebilecek nörolojik bir hastalık belirlenememişti. Yapılan psikiyatrik muayenesinde, hastanın mevcut semptomlarını açıklayabilecek bir psikopatoloji saptanmadı ve ailesinden alınan anamnezinde, daha önce herhangi bir psikiyatrik tedavi öyküsünün olmadığı belirlendi. Fiziki muayenesinde ateş 36.5°C, nabız 85/dakika, solunum 20/dakika, tansiyon arteriyel 90/60 mmHg idi. Hastanın bilinci açıktı, huzursuz, koopere ve oryante idi. Nörolojik muayenesinde; kas tonusu normal, pupiller izokorik, derin tendon refleksleri tüm ekstremitelerde normoaktif olan hastada patolojik refleks bulunmazken, duyu ve serebellar sistem muayenesinde anormal bir bulgu saptanmadı. Özellikle boyun bölgesinde olmak üzere, her iki alt ve üst ekstremitesinde distoni mevcuttu. Psikiyatrik muayenesinde distoniye sekonder gelişen hafif anksiyete bulguları dışında, aktif bir psikopatoloji saptanmadı. Laboratuvar incelemelerinde; tam kan sayımı, elektrolit, karaciğer ve böbrek fonksiyon testlerinde herhangi bir anormallik saptanmadı. Klinik doktorlarından alınan

anamneze göre, hastaya, aşırı bulantı ve kusmaları nedeniyle 2 gün boyunca günde iki kez metaklopramid enjeksiyonu uygulandığı öğrenildi. Mevcut bulguların metaklopramid enjeksiyonuna bağlı akut bir yan etki olduğu düşünülüp, hastaya intravenöz sıvı ve 5 mg biperiden (intramüsküler olarak) uygulandı. Hastanın semptomları, biperiden uygulanmasının ardından yaklaşık 2 saat sonra azalmaya başladı ve 24 saat sonra semptomlarda tamamen düzelmeye meydana geldi.

TARTIŞMA

Metaklopramid kullanımı sonrası en sık karşılaşılan yan etkiler asteni, uyku hali, ekstrapiramidal diskinetik reaksiyonlar ve nöroendokrin etkilerdir (2). Metaklopramide bağlı ekstrapiramidal bulgu görülme sıklığı %0.2-25 arasında değişmektedir. İdiyosenkratik olan bu yan etkiler tedavi dozlarında bile görülebilir. Ancak 2006 yılında, Van Der Padt ve arkadaşlarının (3) yapmış olduğu bir çalışmada, günlük önerilen doz miktarı aşıldığında, 12-19 yaş arası kadınlarda ve ailesinde nörolojik hastalık hikayesi olan kişilerde yan etkilerin daha sık ortaya çıktığı ve tekrarlayan dozlarda birikici etkisinin olduğu bildirilmiştir. Metaklopramid dışında, ayrıca, antihistaminikler, dekonjestanlar, ekspektoranlar, antipiretiklerle birlikte kodein, kokain, karbamazepin, fenitoin, klorokin ve diazepam kullanımında da akut distonik reaksiyon geliştiği bildirilmektedir (4).

KAYNAKLAR

1. Guala A, Mittino D, Ghini T, Quazza G. Are metoclopramide dystonias familial? *Pediatr Med Chir* 1992; 14:617-618.
2. Cinqetti M, Bonetti P, Bertamini P. Current role of antidopaminergic drugs in pediatrics. *Pediatr Med Chir* 2000; 22:1-7.
3. Van Der Padt A, Van Schaik RH, Sonneveld P. Acute dystonic reaction to metoclopramide in patients carrying homozygous cytochrome P450 2D6 genetic polymorphisms. *Neth J Medicine* 2006; 64:160-162.
4. Uluğ NC, Uluğ M. Metaklopramid kullanımına bağlı gelişen akut distoni olgusu. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni* 2011; 21:70-72.
5. Campbell D. The management of acute dystonic reactions. *Australian Prescriber* 2001; 24:19-20.
6. Yis U, Ozdemir D, Duman M, Unal N. Metoclopramide induced dystonia in children: Two case reports. *Eur J Emerg Med* 2005; 12:117-119.
7. İncecik F, Önlen Y, Özer C, Özcan K. Metoclopramide induced acute dystonic reaction: two case reports. *Marmara Medical Journal* 2008; 21:159-161.
8. Balamtekin B, Doksal A, Gülgün M, Vurucu S, Akın R. Olgu sunumu: Metaklopramide bağlı gelişen akut distoni. *Gülhane Tıp Dergisi* 2006; 48:187-188.
9. Cezard C, Nisse P, Quaranta S, Peucelle D, Mathieu-Noolf M. Acute dystonia from metoclopramide in children. *Therapie* 2003; 58:367-370.